

Becommentarieerde catalogus van leerdoelen “Schedel-, Mond-, Kaak en Aangezichts chirurgie” voor studenten geneeskunde aan de Vrije Universiteit Brussel – OO-stage MKA UZ Brussel

Inleiding

De leerdoelen voor het vakgebied MKA omvatten in principe het hele spectrum van het vakgebied zoals het in Europese standaard leerboeken wordt beschreven. De nadruk tijdens de stage ligt echter vooral op de overdracht van kennis van epidemiologie en diagnose.

Ook basisprincipes over therapie worden gemedieerd, vooral wanneer ze frequent voorkomen en betrekking hebben op algemene geneeskundige problematiek. Basiskennis over tandheelkundige anatomie en pathologie met bijhorende terminologie wordt aangeboden. Communicatie tussen een arts en een tandarts wordt op die wijze gefaciliteerd. De studenten leren prioriteiten stellen bij de behandeling van patiënten met een algemene internistische problematiek en bij traumata, dit zowel in de ambulante zorg als bij noodsituaties. Overlappingsen met andere gebieden, waaronder mondheelkunde, KNO, tandheelkunde, neurologie/neurochirurgie, longziekten, radiologie, de interne geneeskunde en radiotherapie zijn onvermijdelijk en wenselijk.

Studenten die dit opleidingsonderdeel met succes hebben gevolgd:

- hebben basiskennis en geringe (technische) vaardigheden eigen aan MKA-hk op het niveau van de basisarts verworven
- leerden hun probleemoplossend vermogen ontwikkelen en vakspecifiek toepassen op de afdeling
- beheersen de specifieke anamnese, het specifiek klinisch onderzoek en kunnen frequent voorkomende specifieke symptomen en ziektebeelden diagnosticeren voor de verschillende deeldomeinen
- beschikken over de juiste attitudes voor verdere specialisering in het domein
- beschikken over de nodige communicatieve eigenschappen, voor een goede en correcte omgang met patiënten, familie en/of hun omgeving en met dokters, tandartsen, verpleegkundigen en paramedici
- kunnen, onder supervisie, verantwoordelijk op een dienst werken

Bibliografie

Het selectief lezen van het standaard MKA-handboek in de Nederlandse konijnen vormt de basis voor de uitwisseling van leerdoelen. De VUB-studentencursus is een sterk uitgedunde versie van dit boek ("MKA-chirurgie" van B. Stegenga, A. Vissink, L.G.M. de Bont, F.K.L. Spijkervet, 2013) met samenvattingen van geselecteerde hoofdstukken die betrekking hebben op kennis die een basisarts hoort mee te krijgen, met iconografie grotendeels van het UZBrussel afkomstig. Het cursushoofdstuk propedeuse is een samenvatting van het eerste hoofdstuk in "Oral surgery for the general dentist" van H. Sailer en G. Pajarola, 1998, verwerkt voor artsen.

De volgende Engelstalige boeken zijn aan te raden:

Maxillo-Facial Surgery, Vol 1-2, Saunders 2006 van Ward-Booth, Schendel en Hausamen.

Oral and Maxillofacial Surgery, Volume 1-3, Saunders 2008 van Fonseca.

Deze boeken gaan buiten het bereik van studenten onderwijs. Voor de geïnteresseerde lezer worden ze hier vermeld.

Boeken door Amerikaanse auteurs zullen niet vaak het volledige scala van Europese cranio-maxillo-faciale heekunde dekken. Dit geldt in het bijzonder voor het boek van Hupp & Ellis (Contemporary Oral and Maxillofacial Surgery, Mosby 2008), wat anders uitstekend is.

In Mommaerts (Facial Makeover Surgery, Orthoface R&D, 2013) wordt expertise beschreven die met fellows en observers op de afdeling kan besproken worden.

Deze boeken zijn te vinden in de afdelingsbibliotheek en blijven daar ook. Onder geen voorwaarde kunnen ze uitgeleend worden.

Leerdoelen

1. Algemene diagnostiek en grondbeginselen van MKA-heelkunde

- Radiologische technieken
- Toegepaste orofaciale anatomie.
- Preoperatieve evaluatie van chirurgische patiënten. Screening van de patiënten met een hoog risico.
- Risicopatiënten: immunosuppressie, cardiovasculair risico, hematologische risico, patiënten met gewrichtserving, patiënten met diabetes mellitus, zwangere patiënten, enz.

Opmerkingen: Veel leerdoelen zijn redundant met andere cursussen of vorige cursussen (bijvoorbeeld: anatomie). Daarom moet u specifiek op de u nog niet vertrouwde diagnostische mogelijkheden ingaan en u zich vooral op risicopatiënten richten.

2. Spoedgevallen

- Basic Life Support: stabilisering van de circulatie.
- Hoofdletsel: Neurologische diagnostiek
- Veilig stellen van de bovenste luchtwegen. Beginselen van nood tracheotomie resp. cricothyrotomie.
- Controle van bloedingen en verzorgen van maxillofaciale verwondingen.

Opmerkingen: Hou er rekening mee dat dit de patiënten zijn die u zelf op spoedgevallen of bij een straatongeval de eerste zorgen zult toedienen.

3. Speciale traumatologie

- Klinisch onderzoek en semiologie bij aangezichtsfracturen.
- Onderkaakbreuken: epidemiologie, classificatie, pathofysiologie, diagnose, behandeling en complicaties.
- Middengezichtsfracturen (inclusief neus, jukbeen, orbita): epidemiologie, classificatie van laterale en centrale MGF, diagnose, behandeling en complicaties.
- Sinus frontalis en schedelbasis breuken: epidemiologie, diagnose, complicaties.
- Weke delen letsels waaronder zenuwletsel van de nervus facialis/trigeminus. Pathofysiologie en adequate behandeling.

Opmerkingen: De traumatologie van de onderkaak en middengezicht zijn in de hoorcolleges in detail uitgelegd. U kunt zich nu verdiepen en rekening houden met de therapie.

4. Orofaciale infecties

- Begripsverklaring van een abces, een flegmone, cellulitis, empyeem, osteomyelitis, etc.
- Oorzaak en bacteriële spectrum van odontogene en niet-odontogene infecties.
- Frequentie lokalisatie en propagatiepaden
- Behandelingsopties (antibioticum/chirurgisch).
- Specifieke infecties.

Opmerkingen: Ook dit onderwerp werd uitgediept in het college, omdat infecties in uw dagelijkse werk een belangrijke rol spelen en potentieel levensbedreigende situaties vroeg moet erkennen. Daarom wordt hier de nadruk gelegd op een diepgaande kennis.

5. Sinusale (kaakholte) pathologieën

- Onderscheid rhinogene en dentogene maxillaire sinusitis.
- Behandeling van vreemde voorwerpen in de kaakholte
- Oroantrale fistels: diagnose en behandeling.

Opmerkingen: Voor een deel overlapt dit met KNO cursus. Op MKA wordt meer rekening gehouden met de relatie tot de tandarts-omnipracticus.

6. Kaakgewricht

- Traumatologie: pathofysiologie, behandeling en complicaties.
- Biomechanische grondbeginselen van niet-traumatische gewrichtsaandoeningen.
- Artritis, ankylose, hypermobiliteit, positie en vormverandering van de discus articularis: epidemiologie, pathofysiologie en symptomen, kennis van behandelingsprincipes.

Opmerkingen: de relatie met de tandheelkundige en neurologische oorzaken worden meegegeven in het spreekuur "orofaciale pijn een kaakgewrichtsaandoeningen".

7. Aangezichtsmisvormingen en dentofaciale anomalieën

- Orthognathische en orthofaciale chirurgie: symptomatologie en systematiek van dentofaciale dysharmonie, psychologie
- Feminisatie en masculinisatieheelkunde.
- Indicaties tot heelkunde en behandelingsverloop.
- Complicaties in orthognathische chirurgie.
- Cosmetische aangezichtsheelkunde; psychosociale motieven.
- Lip- kaak- en gehemeltespelten (epidemiologie, pathofysiologie en pathomorphologie, principes van behandeling).
- Kennis van andere craniofaciale afwijkingen.

Opmerkingen: Belangrijk zijn de onderwerpen orthognathische chirurgie en gespleten lip-, kaak- en gehemelte. Andere craniofaciale syndromen zijn zeer zeldzaam in vergelijking. Volg zeker de profielplanningen met Facewizz en de fabricatie van repositieguides (3D print) in het simulatielabo!

8. Speekselklier-aandoeningen

- Anatomische kennis van de speekselklieren en onderzoeksmethoden.
- Fysiologische basis van speekselklierfunctie.
- Speekselklierscintigrafie: ontsteking en tumorale veranderingen.
- Kennis van de tumorale en niet-tumorale letsels en hun relatief voorkomen afhankelijk van welke speekselklier aangetast is: parotis, submandibulaire en sublinguale speekselklier.
- Differentiële diagnose van een "knobbel" in één of meerdere speekselklieren.
- Speekselklierstenen: incidentie, klinische symptomen en behandeling.
- Kennis van systemische ziekten/toestanden en medicaties die xerostomie of andere symptomen in de speekselklier veroorzaken.

Opmerkingen: Nogmaals, er zijn overlappingsen met andere hoorcolleges (oa KNO, radiologie). Het zwaartepunt ligt op de identificatie van dergelijke veranderingen.

9. Cysten, tumoren en tumor-achtige ziekten

- Classificatie van tumoren in de maxillo-faciale regio.
- Carcinoom van de mondholte: opkomst, epidemiologie, risicofactoren, precancereuze letsels.
- Diagnostische principes.
- Beginselen van de behandeling van kwaadaardige tumoren, met inbegrip van radiotherapie in het maxillo-faciale gebied.
- Odontogene en niet-odontogene tumoren en cysten van het aangezichtskelet: systematiek, epidemiologie, basisprincipes van ontstaan
- Bottumoren: goedaardige en kwaadaardige, epidemiologische kennis, diagnostische principes.
- Weke delen tumoren in het aangezicht resp. huid: soorten en kenmerken, epidemiologische kennis.

Opmerkingen: Het is belangrijk dat u zich realiseert dat een aantal van deze tumoren, zoals het kwaadaardig plaveiselcelcarcinoom van de mondholte relatief vaak voorkomt, terwijl andere entiteiten uiterst zeldzaam zijn. Deze epidemiologische kennis is op zichzelf een leerdoel. Leg de nadruk op veel voorkomende tumoren en de grondbeginselen van hun behandeling.

10. Preprothetische en reconstructieve chirurgie/principes van bottransplantatie

- Pre-prothetische ingreep: mogelijkheden en beperkingen.
- Botvervangende materialen: osteoinductieve en osteoconductieve stoffen.
- Primaire en secundaire botgenezing met inbegrip van aandoeningen van de bot genezing.
- Beginselen van bottransplantatie.

Opmerkingen: Weinige begrippen zijn uit de cursus of de hoorcolleges bekend, omdat dit deelgebied een raakvlak is met de tandheelkunde, veel minder met de geneeskunde.

11. OSAS - Slaapapneu syndroom en snurken

- Pathofysiologie (obstructieve en centrale apneu) en symptomen.
- Kennis van de incidentie, risicofactoren en de verduidelijking.
- Kennis van de behandelingsopties (MAD, powerface chirurgie).

Opmerkingen: van toenemend belang. Volg zeker het OSAS-spreekuur eens!

12. Geïndividualiseerde implantaten/prothesen/epithesen

- Begrippen van segmenteren van (CB)CT-scans
- Design van "cutting" en "drilling guides"
- Design van titanium en PEEK-implantaten

Opmerkingen: deze translationele onderzoekslijn leent zich voor onderwerpen voor een master thesis. Niet alleen voor CMF-defecten maar ook voor kleine botvervangings in orthopedie en neurochirurgie wordt deze technologie op de afdeling aangewend.

13. Dentoalveolaire heelkunde en implantologie

- Kennismaking met de heelkunde van het kauworgaan, waarvoor verwijzingen door de tandarts(specialist)

Opmerkingen: zonder diploma "master in de tandheelkunde" is het voor een geneeskunde student moeilijk inzicht te krijgen in deze zeer technische materie.

14. Spoedeisende hulp in MKA gebied

- Wanneer wordt naar de tandarts(specialist), wanneer naar de MKA-chirurg verwezen?

Opmerkingen: in Poincaré zijn in het OO Huid, hoofd en hals de nationale richtlijnen in verband met opvang van de "spoedjes" te vinden.